

СТАНОВИЩЕ

от д-р Сийка Костадинова Ковачева, доцент в ПУ "П. Хилендарски"

на дисертационен труд за присъждане на образователната и научна степен '**доктор**' в област на висше образование: 3. Социални, стопански и правни науки, професионално направление: 3.1. Социология, антропология и науки за културата докторантска програма „Социология“ при Югозападен университет „Неофит Рилски“, Философски факултет, Катедра „Социология“

Автор: Гергина Георгиева Шипочка

Тема: Образование, бизнес и държава в тяхното триизмерно взаимодействие

Научен ръководител: Доц. д-р Жеко Кьосев, Югозападен университет „Неофит Рилски“

1. Общо представяне на процедурата и докторанта

Докторантът се е обучавал в редовна докторантура в докторска програма към катедра „Социология“, на Югозападен университет „Неофит Рилски“ в периода от януари 2017 до януари 2020 г. Гергина Шипочка получава бакалавърска степен по социология от същия университет през 2012 г. и магистърска степен по икономика от Висше училище по застраховане и финанси, гр. София през 2013 г.

Дисертационният труд на Гергина Шипочка е съставен от уводна част, четири глави, заключение, използвана литература и приложения в общ обем от 199 страници. Използваната научна литература включва 115 научни публикации на български, руски и английски език, множество национални и европейски нормативни документи и доклади от емпирични изследвания. Тя свидетелства за високата осведоменост на дисертанта по проблематиката, разглеждана в дисертационния труд. Приложенията включват таблици със статистически данни, анкетната карта на авторското изследване и графично представяне на количествените резултати от него.

По своята структура, обем и съдържание разработката отговаря на всички изисквания на Закона за развитие на академичния състав в Република България.

2. Актуалност на тематиката

Представеният за рецензия дисертационен труд е посветен на актуален проблем на българското общество – как могат да се променят взаимодействията между образованието и бизнеса с подкрепящата роля на държавата, за да се постигне по-високо качество на живот на хората. Аргументирано се твърди, че бързите социални промени оставят значими предизвикателства пред образованието, което невинаги успява да предаде знания и умения, които да отговарят на съвременните изисквания на пазара на труда. Освен голямо приложно значение, тематиката на дисертацията има и важен научен потенциал, тъй като се разглеждат сложни области на обществения живот и процесите на промяна, както във всяка поотделно, така и в тяхното взаимодействие.

3. Познаване на проблема

Дисертационният труд показва задълбочено познаване на състоянието на образованието у нас и връзките му с икономиката. Начинът на определяне на изследователския проблем и конкретизирането му в основни цели и задачи на работата, както и дефинирането на обекта и предмета на изследването са научно обосновани и високо целесъобразни. Авторската теза също показва умение за поставяне на точен акцент при изследователския подход.

Работата на докторанта демонстрира висока компетентност по изследвания проблем, както на теоретично, така и на емпирично равнище. Събраните документални материали, данните от авторското изследване, прегледът на научната литература по темата на дисертацията са умело подбрани. Към тях са приложени подходящи методи, осигуряващи пълнота на анализа. Библиографията в края на дисертацията също представлява доказателство за задълбочената ориентация на докторанта в актуалните научни дебати в областта на връзките между образованието и икономиката.

4. Методика на изследването

Избраната методика на изследването е подходяща за постигане на поставените цели и получаване на адекватен отговор на задачите, решавани в дисертационния труд. Най-общо в работата е приложен социологически подход, както при набирането на емпирични данни, така и при техния анализ. Изследователският модел на собственото изследване на автора е основан на комбинация от количествени и качествени методи, които включват допитване под формата на анкета с малка непредставителна извадка и три дълбочинни интервюта с представители на местния бизнес. Заслужава да се отбележи високото ниво при съставянето на въпросника на допитването. Анкетната карта е изготвена адекватно на теоретичния модел и отговаря на

изискванията за инструмент на такъв тип проучване. Статистическата обработка на данните от анкетното допитване са подложени на задълбочен комплексен анализ.

Освен емпиричното изследване, докторантът е използвал богат набор от източници на информация: академична литература, нормативни документи, официални документи като докладите на Европейската комисия Small Act business и Doing Business 2020 на Световната банка, резултати от вече проведени социологически и други изследвания като PISA 2018 и анкетното проучване на Българо-търговско промишлена палата сред фирми и браншови структури през 2019. Към техния анализ сполучливо са приложени концептуален, исторически и сравнителен подходи. Следва да се подчертае, че авторът отчита и необходимите ограничения на изследването, които са напълно приемливи за докторска дисертация.

5. Характеристика и оценка на дисертационния труд и приносите

Представеният за рецензия дисертационен труд се отличава със задълбочен анализ на реални социално-политически процеси и успешно формулирани препоръки за социално действие. Докторантът показва развити умения за провеждане на самостоятелно емпирично изследване по комбинирана методика; за приложение на исторически и сравнителен подход към богат набор от информационни източници.

В първа глава са представени проблемите, или както авторката ги нарича предизвикателствата, във взаимодействието между образованието и икономиката, на основата на преглед на академичната литература и позоваване на емпирични изследвания. Във втора глава е анализирано качеството на образованието в България и ниската ефективност на държавната политика за неговото повишаване. Трудностите в бизнес средата в България са разгледани в трета глава, където се акцентира върху тромавата администрация, липсата на електронно управление, слабата прозрачност. Четвърта глава излага резултатите от анкетното допитване за състоянието на образованието у нас, за това доколко образованието допринася за високата професионална реализация на хората и за тяхното качество на живот. Представен и анализът на дълбочинните интервюта с трима представители на бизнеса за тяхното виждане за пречките пред развитието на техния бизнес и по-общо за късащата се връзка между образованието и пазара на труда.

Научните приноси на дисертацията се състоят в установяването на интересни взаимовръзки между общата мотивация за учене, ценността на качествата интелигентност, желание за самоусъвършенстване и инициативност като гарант за успех и последвалата професионална реализация. Извежда се дигитализацията и в образованието, и в бизнеса, както и електронното управление на държавната регулация като основна практико-приложна препоръка.

Като критична бележка към автора бих посочила прекалено общото определение на предмета на дисертацията - на с. 6 "Предмет на изследването са предизвикателствата на новия свят", което не насочва читателя към това какъв тип предизвикателства ще се анализират. Добре би било изясняването на разбирането на автора за новото общество да се свърже и с по-общите теории за глобалното общество и втечнената модерност на Зигмунд Бауман или рисковото общество на Улрих Бек.

6. Преценка на публикациите и личния принос на докторанта

Докторантът има седем публикации по дисертационния труд, някои от които са били представени като научни съобщения на международни конференции. Всички те са сполучливо отражение на приносите в дисертационния труд.

7. Автореферат

Авторефератът на дисертационния труд е разработен съгласно изискванията и по структура, съдържание и качество отразява вярно и точно основните резултати, постигнати в дисертацията.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Дисертационният труд съдържа научни и приложни резултати, които представляват оригинален принос в науката и отговарят на всички изисквания на ЗРАС. Убедено давам своята положителна оценка на рецензирания дисертационен труд и предлагам на научното жури да присъди на Гергина Георгиева Шипочка образователната и научна степен „доктор” в професионално направление 3.1: социология, антропология и науки за културата, научна специалност: Социология.

18 февруари 2020 г.

Изготвил становището:

Доцент д-р Сийка Ковачева.